

NIBIO

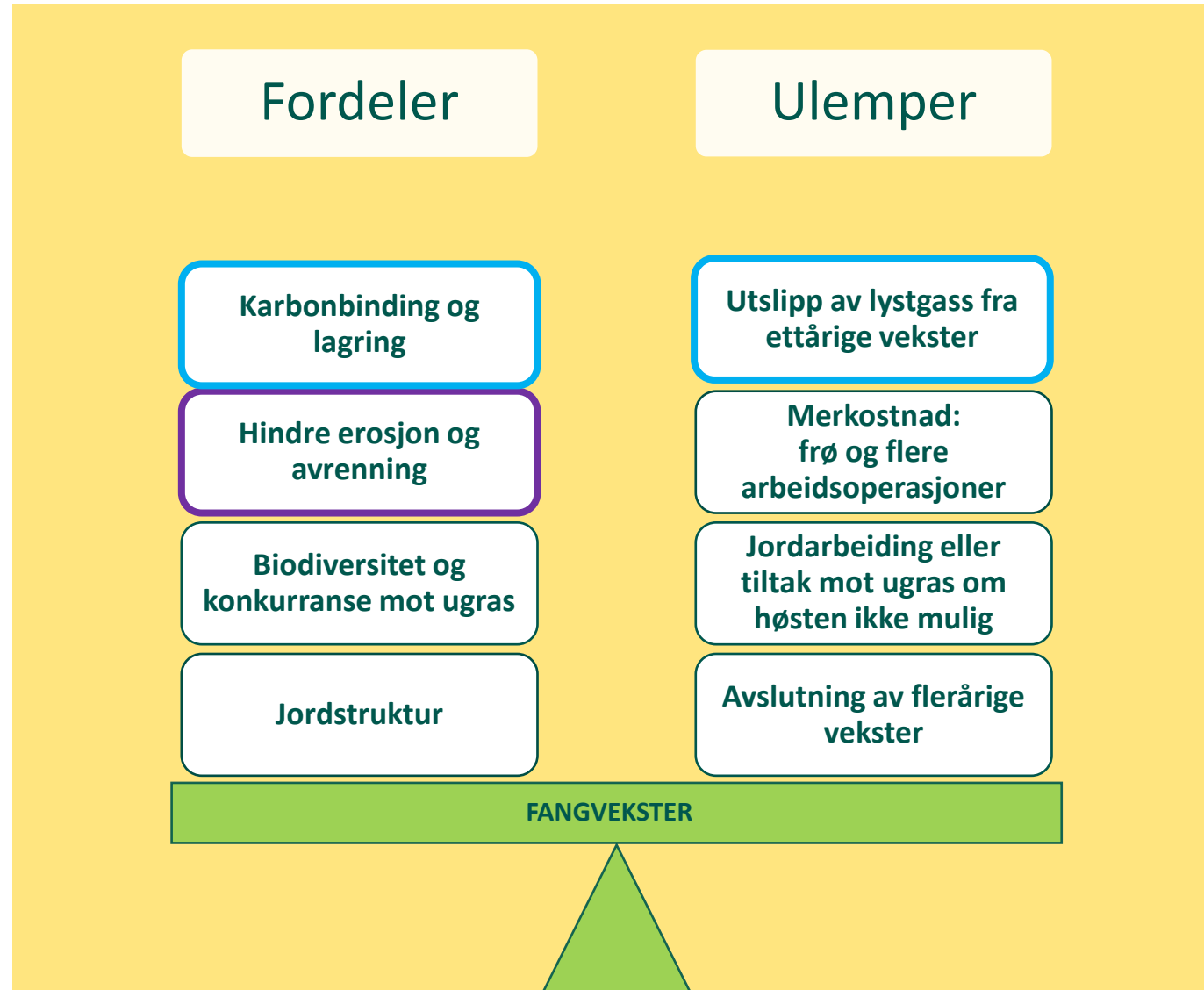
NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Effekt av fangvekster på klima og korndyrking

Randi B Frøseth • Korn 2025 • 5. mars 2025

Fangvekster på vektskåla

Fordeler og ulemper er påvirket av type fangvekst og driftssystem/praksis

Forsøk med ulike arter og blandinger av fangvekster

- ❖ 10 vårsådde og 10 sommersådde arter/blandinger
- ❖ 2021-2023
- ❖ I Bygg → i bygg → ettervirkning i vårhvete

Effekt på kornavling av vårsådde fangvekster

Tabell: Byggavlinger og mengde overjordisk biomasse i vårsådde fangvekster seint om høsten. Gjennomsnitt for 2021 og 2022.

Fangvekst	Apelsvoll		Steinkjer	
	Byggavling (kg/daa) og relativ avling (%)	Biomasse fangvekster (kg ts/daa)	Byggavling (kg/daa) og relativ avling (%)	Biomasse fangvekster (kg ts/daa)
Korn uten fangvekst	648,9		525,3	
Flerårig raigras	96,4	52,8	97,0	132,5
Italiensk raigras	94,3	76,5	94,6	147,7
Kvitkløver	100,4	48,8	99,6	94,4
Sneglebelg	100,9	28,7	98,6	55,0
Sikori	100,4	28,9	95,1	67,5
Flerårig raigras + kvitkløver	98,3	59,1	95,8	140,2
Flerårig raigras + sneglebelg	96,8	57,3	94,7	130,2
Blanding: Grønn bro*	99,3	55,8	99,3	112,2
Hundegras	97,2	18,8	97,3	63,1
Hundegras, sikori, r.kløver, tiriltunge	100,1	36,2	95,6	100,1

➤ Ikke signifikant negativ effekt på kornavling av vårsådde fangvekster i våre felt

➤ Andre forsøk:

- 0–17 % ↓ for it. raigras
- 2–3 % ↓ for fl. raigras

(Bøe mfl. 2019)

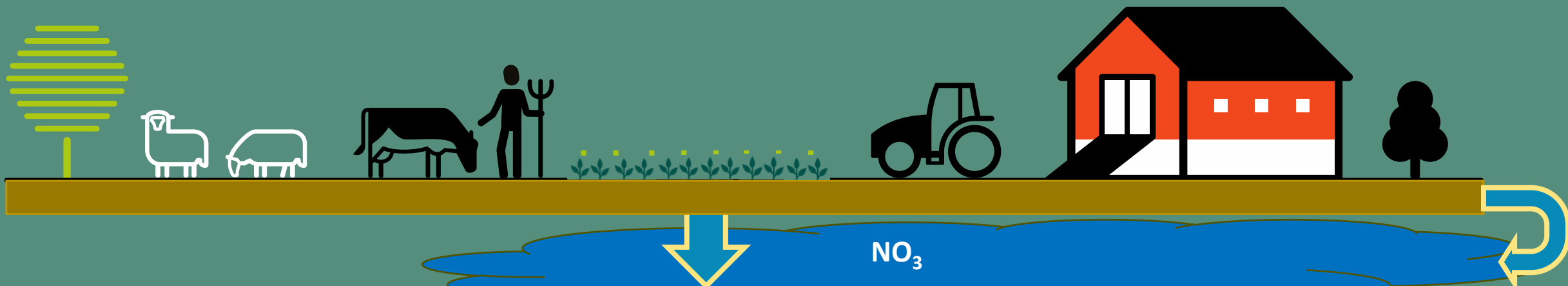
* 30 % fl. raigras, 13 % timotei, 20 % engsvingel, 8 % it. raigras, 5 % hver av hvit-, rød-, blodkløver, tiriltunge og oljedodre, 3 % urter, 1 % honningurt

NIBIO

NORWEGIAN INSTITUTE OF
BIOECONOMY RESEARCH

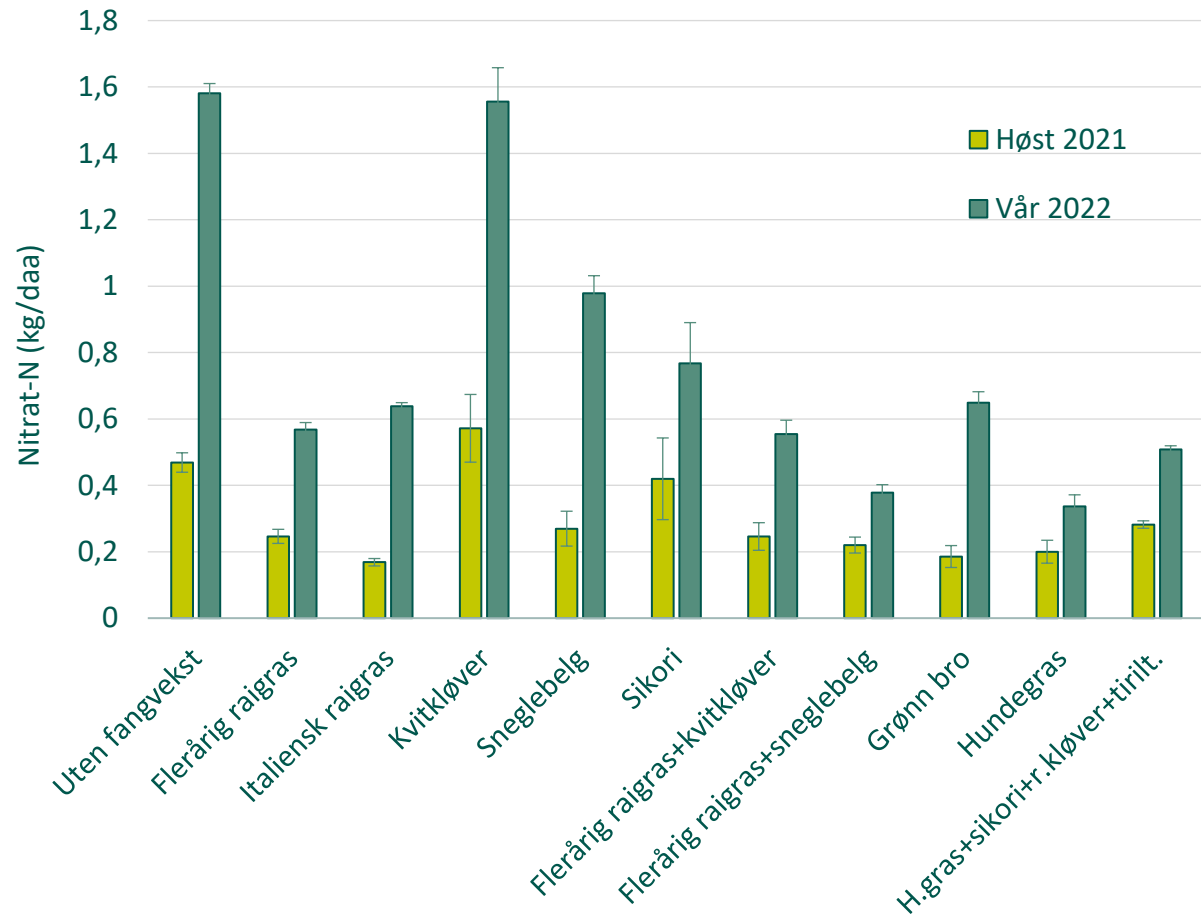
Fangvekster og risiko for avrenning av nitrat

Fangveksteffekt - nitrat i jorda utenom vekstsesongen

- Lavest innhold av nitrat og min-N totalt med:
  - Raigras (spesielt it. raigras)
  - Hundegras
  - Grønn bro
- Gras i blanding med belgvekster er mye bedre enn belgvekster i reinbestand

Nitrat-N i 0-40 cm sjikt under vårsådde fangvekster på Apelsvoll

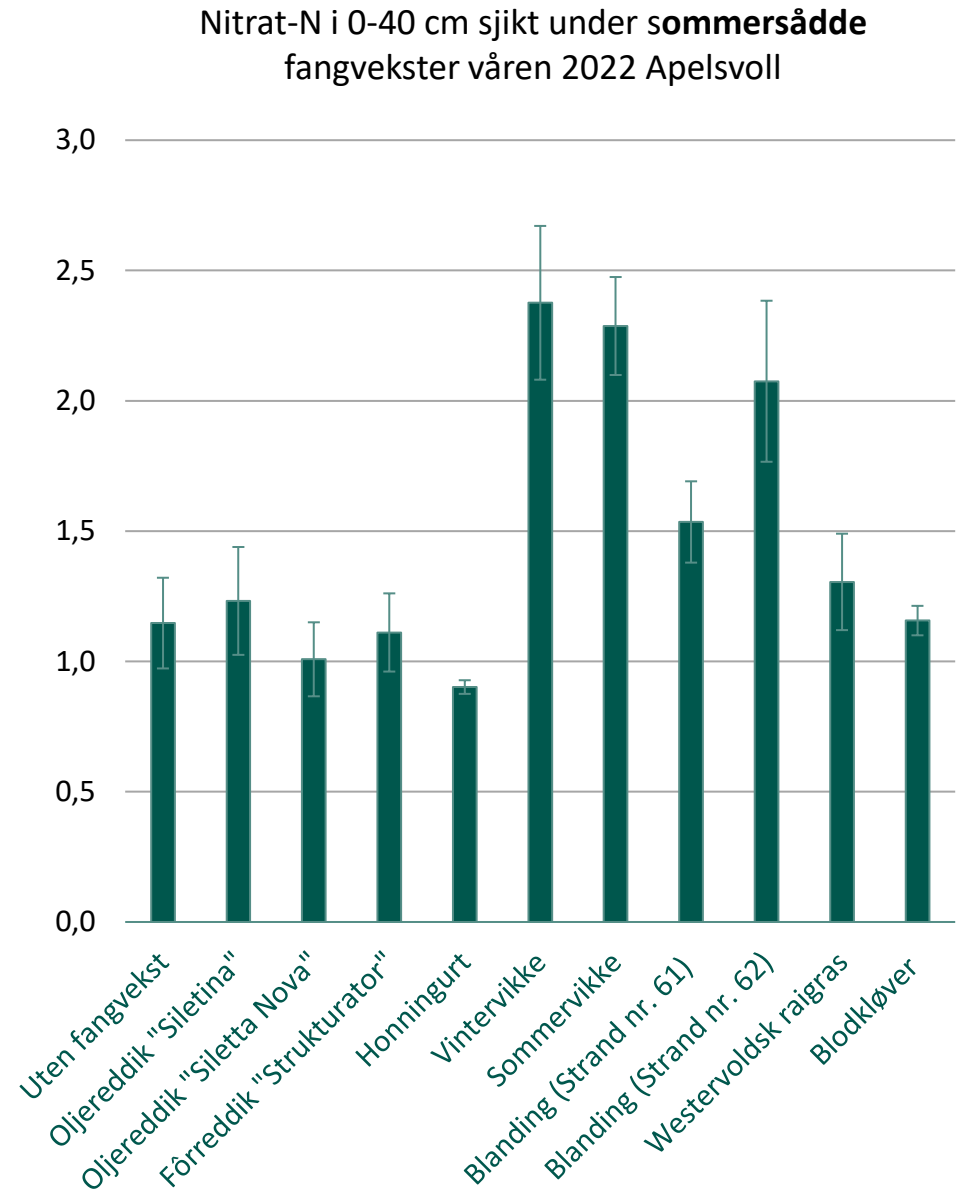
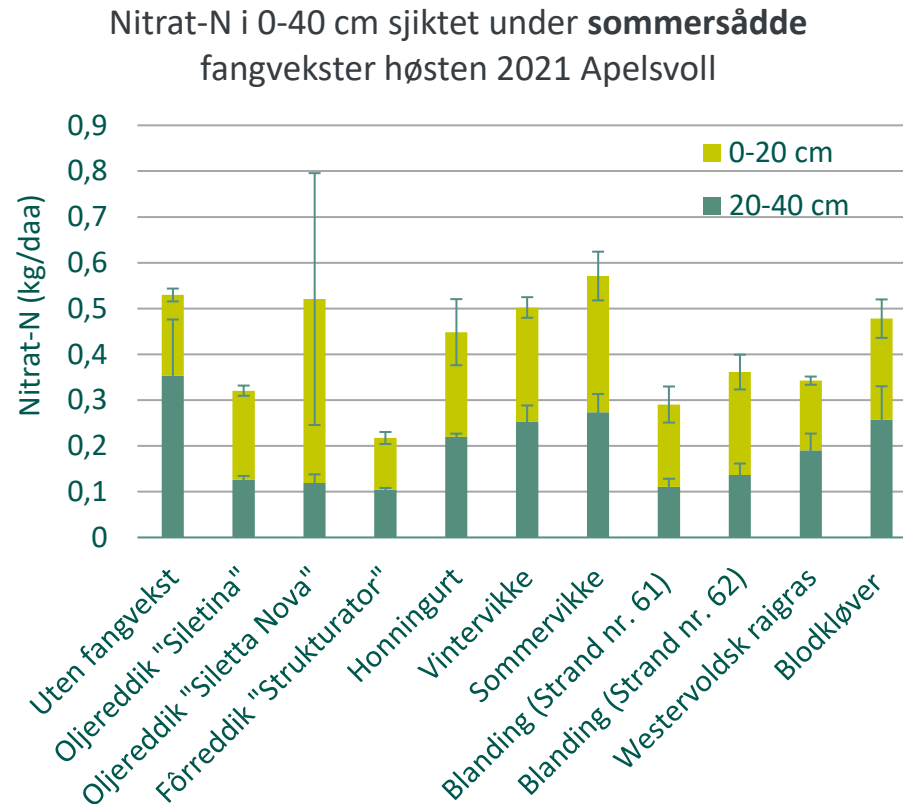

*30 % fl. raigras, 13 % timotei, 20 % engsvingel, 8 % it. raigras, 5 % hver av hvit-, rød-, blodkløver, tiriltunge og oljedodre, 3 % urter, 1 % honningurt

Fangveksteffekt - nitrat i jorda utenom vekstsesongen

Oljereddik har bidratt til lavere innhold av nitrat i sjiktet 20-40 cm om høsten

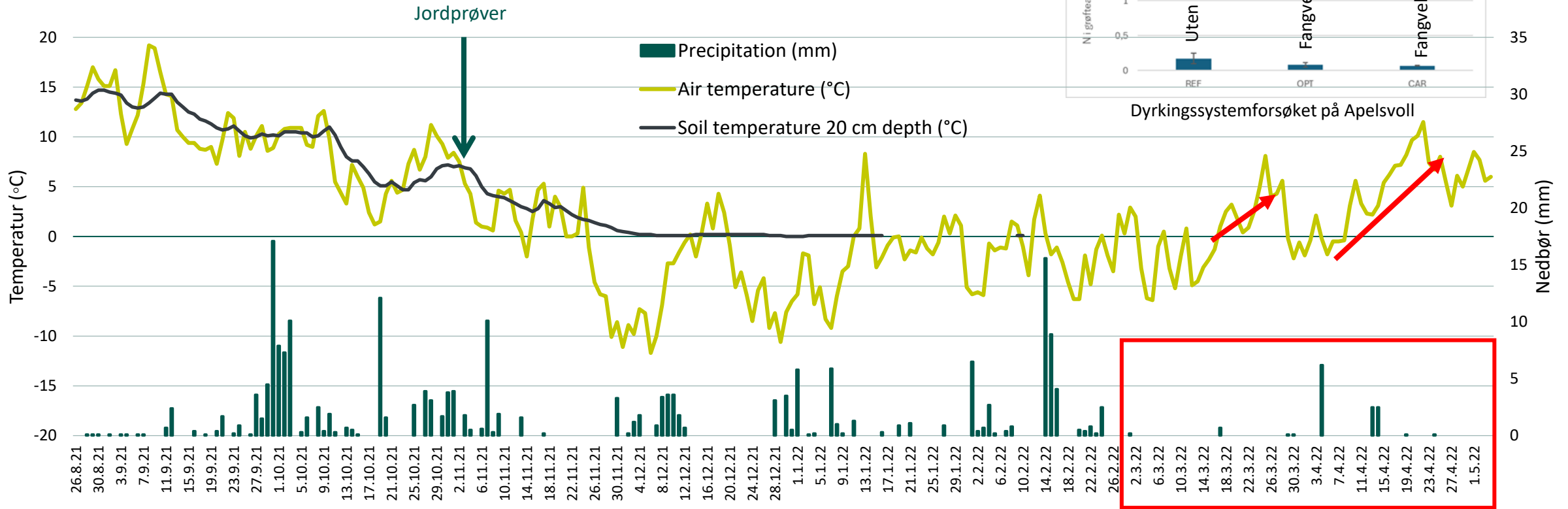
Mer nitrat om våren der det har vært vikker og blanding med vikker

Strand 61: 60 % Vintervikke; 30 % oljereddik, 10 % honningurt

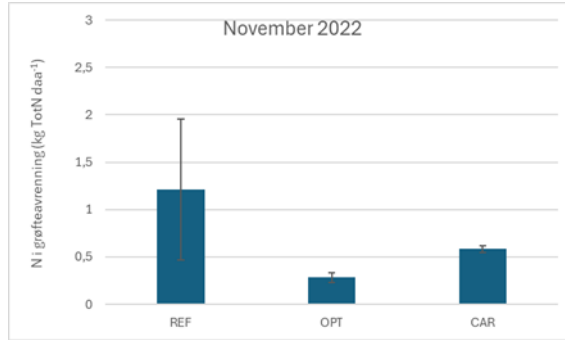
Strand 62: 50 % Vintervikke, 30 % oljereddik, 10 % honningurt, 10 % blodkløver

Værdata Apelsvoll høsten 2021 – våren 2022

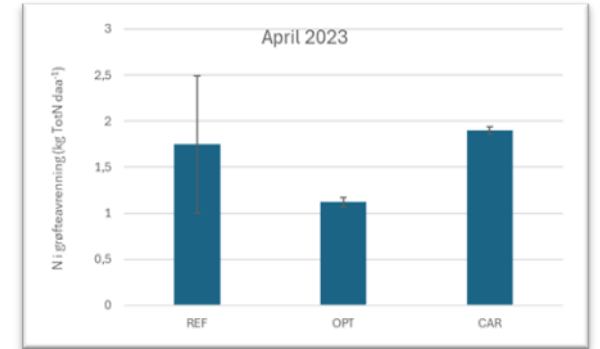

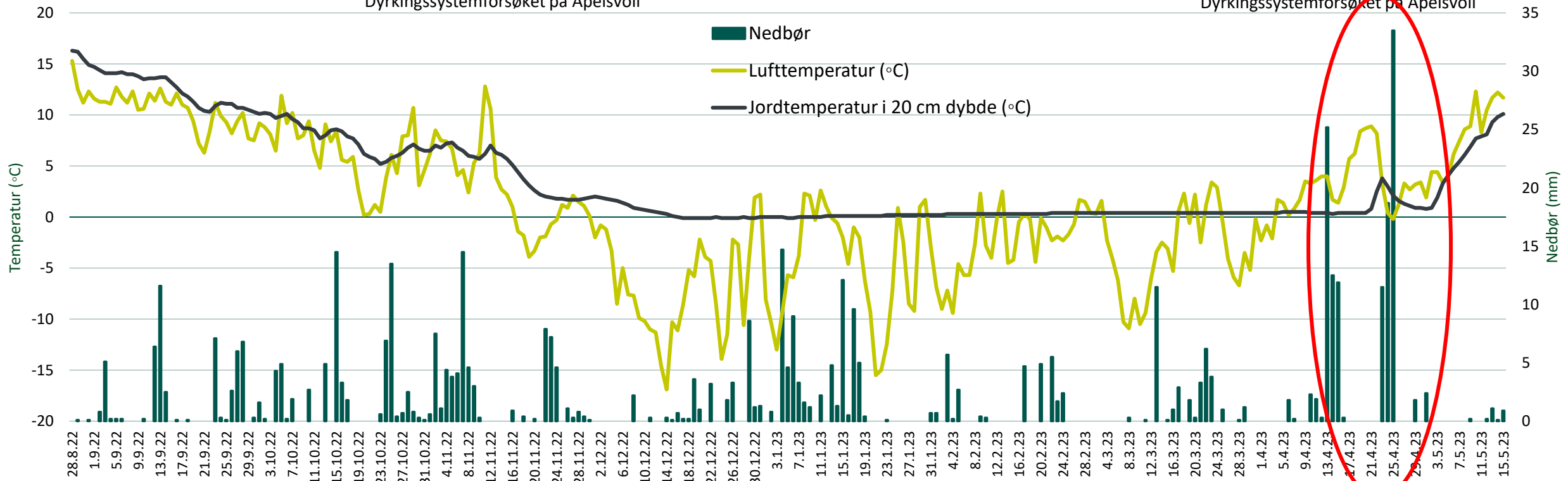
Værdata Apelsvoll høsten 2022 – våren 2023

Dyrkingssystemforsøket på Apelsvoll

Dyrkingssystemforsøket på Apelsvoll

➤ Mye nedbør forut for prøvetaking kan utviske målbare forskjeller i nitrat i jorda, men nitrogen i grøfteavrenning fra dyrkingssystemforsøket på Apelsvoll i 2023 viser effekt av bruk av italiensk raigras

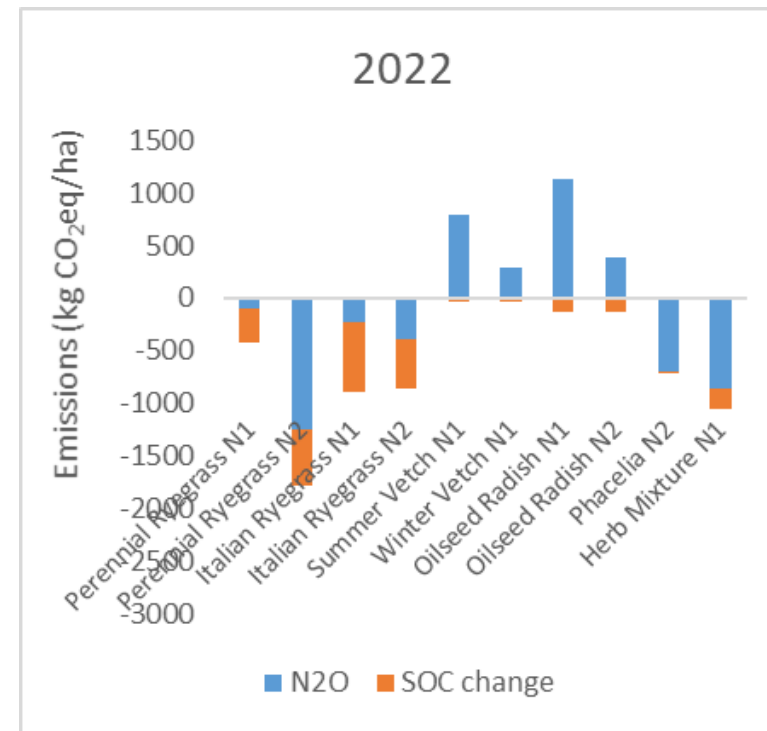
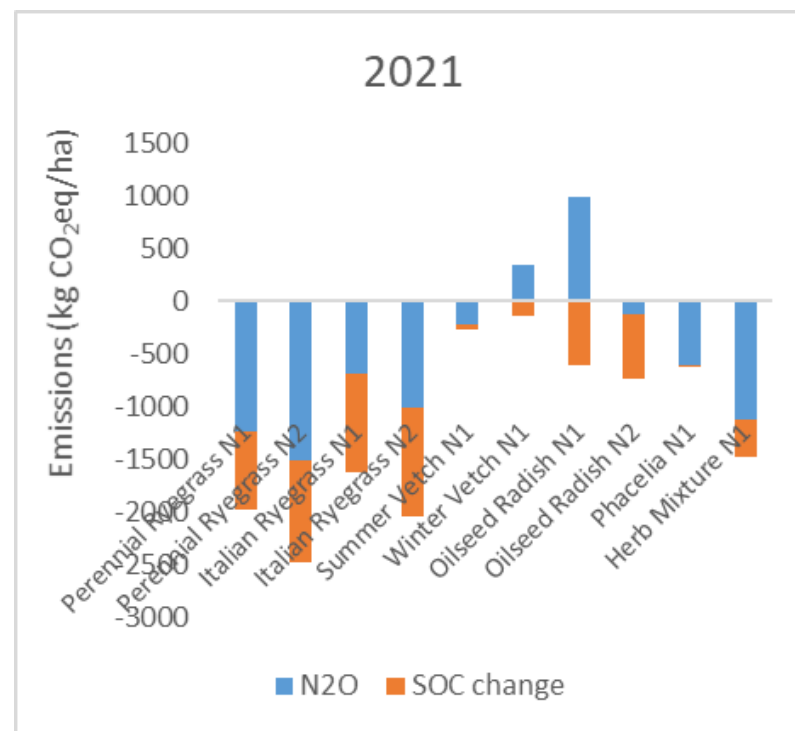

Oppsummering fangvekster og avrenning

- Risiko for utvasking av nitrat bør fremdeles tas med i vurderingen bruk av fangvekster
- Gras:
  - + egner seg godt som fangvekster
  - behov for pløying eller glyfosat
- Belgvekster i reinbestand bør unngås som fangvekst

Klimaeffekten av fangvekster basert på forsøk på Ås

- Raigras og gras-kløver-urteblanding reduserte utslippene med 150 CO₂ ekv. per daa og år
- Oljereddik økte utslippene med 20 CO₂ ekv. per daa og år

Globale oppvarmingspotensialer (GWP100) for lystgassutslipp og økning i jordkarbon i ledd med fangvekster i forsøk på Ås (differanse mellom ledd med fangvekst og uten fangvekst)

Klimaeffekt av fangvekster

Tabell. Enhet: kg CO₂ ekv. per daa og år

	Raigras/gras-kløver-urteblanding	Oljereddik
Karbonbinding og direkte lystgassutslipp*	-150	+20
Frøproduksjon av fangvekster**	+39 (+8 til +70)	+39 (+8 til +70)
Frørensing mm., pakking og transport**	+8	+8
Ekstra utslipp av maskiner**	+14	+14
Endring i albedo**	-20 (-0,78 til +0,37)	-20 (-0,78 til +0,37)
= Netto klimaeffekt	-109	+61

* Basert på Ås-feltet i Capture-prosjektet

** Schön et al. 2024. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0302139>

- Raigras og gras-kløver-urteblanding reduserer sannsynligvis klimagassutslipp med ca. 100 kg CO₂-ekvivalent per daa per år, og akkumulering av organisk karbon i jorda sannsynligvis ikke vil kompensere helt for N₂O-utslipp forbundet med oljereddik under gjeldende forhold.

Medvirkende:

Ilevina Sturite, Trond Henriksen,
Teresa G Bárcena, Christophe Moni,
Eva Farkas & Daniel Rasse, NIBIO

Peter Dörsch & Sigrid T Kjær, NMBU

Thomas Cottis & Svein Solberg, INN

Tatiana Rittl, NORSØK

Thomas Kätterer, SLU

Kari Bysveen, NLR

Finansiering:

Forskningsmidlene
for jordbruk og matindustri

Trööndelagen Staatehaaltoje

Strand

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO_no

NIBIO.no

NIBIO_no

Prosjektside:

www.nibio.no/prosjekter/fangv-ekster-som-klimatiltak-i-norsk-kornproduksjon